

REFORMÁTUSOK

FOUNDED IN 1900

HUNGARIAN REFORMED RELIGIOUS PAPER

LAPJA

XLIV.

AUGUST 15, 1944

“ÍME, MINDENT UJJÁ TESZEK!”

— Második nemzedékünk megszépíti az első által épített templomainkat —

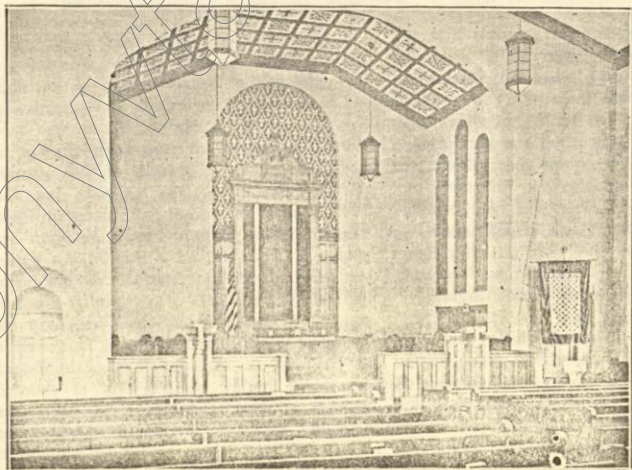
Amit Isten Lelke Jánosnak ígért: az most rajtunk és a mi egyházi életünkön is beigazolódik. Lassan mindent megújít köztünk. De nem úgy, hogy kimélet nélkül lerombolna mindent, ami régi, csak azért, hogy minden új legyen. Hiszen a fundamentumok mind régiek, azokat előbb vetette fel, mint a világot teremtette volna, és más fundamentumot ma sem vethet senki, mint amely egyszer vettetett, aki a mi Urunk Jézus Krisztus. Nem, az Istennek Lelke nem rombolja le életünk fundamentumait. Hanem **ujjára teszi magát az életünket.** A tél nem semmisíti meg a fát, hanem a tavasz mindig új lombokkal és virágokkal ékesíti, amikből minden nyár és ősz friss gyümölcsöket érlel. A mi egyházi életünk is így hoz ma már friss gyümölcsöket, mindig izesebbeket, édesebbeket az előbbieknél. A Lélek teszi ujja.

A mi életünk új tavasz **második nemzedékünk.** Régebbi egyházainkban már ennek a ke-

zében van a gyülekezet kormányzása. Idestova mindenütt vezetni fog. Élni akar és élnie kell, mert a harmadik nemzedék is ott van már iskoláinkban. Ennek a számára kell átalakítania, megújítania az elsőnek az életét.

Még külső, látható dolgokban is megmutatkozik ez a megújulás. Az elmúlt évtized alatt **számos templomunkat építették ujja.** Nem pusztán tisztogatást, csupán újra-festést értünk ez alatt, amit minden gyülekezet elvégez időről-időre, hogy megőrizhesse Isten házának ékességét. Hanem átalakításokat, olyan nagymérvű változtatásokat, amik után úgy érezték testvéreink, hogy templomuk egészen megújult. A régi életmód már nem is illik hozzá; szebbé, jobbá, újabbá kell tennünk az életünket is.

Talán newyorki egyházunk kezdte, amikor rideg házsorok közé beékelte templomát belülről igazán magas fokára emelte a művészi szépné. Folytatta a többi: Columbus, Elyria, Indiana

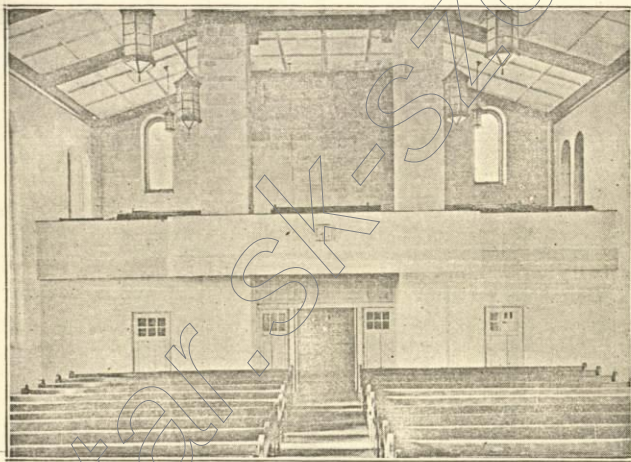

Harbor, Chicago South Side és talán mindegyiknél nagyobb méretekben East Chicago. Egymás után szépültek, ujjaltak meg templomaink; sőt ujak építését is tervezik több helyen: Clevelandban az első egyház készül megépíteni székesegyházát, Bridgeporton a State-streeti gyülekezet fogja befejezni régen megkezdett templomát; Fairfield is tervezgeti a maga gyönyörű álmának megvalósulását. Mindenütt építés, változás, fejlődés, szépülés, — ime, Isten Lelke ujja tesz mindent!

Ezek közül a megszépült, megújult templomok közül hozunk most bemutatónba egyet, még

A nagyság azonban még nem elég. A nyolcvan esztendő meg a Pennsylvania vasút-társaság közelben futó fővonalának örökös rázkódattása megrepesztette a vakolatot, mit meg kellett ujjítani. Az idő mulásával együtt változott emberi fogalmunk is a szépség és a magasztos felől. A régi auditoriumról ma már igazán senki sem mondhatta, hogy az szép volt. Szörnyű nagy belterjedelmén kívül igazán sok más olyan fogyatkozás is terhelte, amik föltétlenül szükségessé tették az alapos átalakítást.

Isten csodálatosan intézkedik. Uj lelkeszt rendelt a gyülekezet élére, és pedig olyat, aki

pedig azt, amelyikben talán mindegyiknél nagyobb a változás, a régitől eltérés, a megújulás, megszépülés. A presbiterianus egyházhoz tartozó new-brunswicki testvérek temploma ez, amit most bemutatunk olvasóinknak.

Ezt a templomot nem mi magyarok építettük. Régen, még a Lincoln Abrahám idejében építették azt amerikai testvéreink, akik aztán körülbelül negyven évi használat után, ezelőtt mintegy negyven évvel, átadták a mi magyar református népünknek a használatára. A népes gyülekezet számára épített roppant templom nekünk mindig túl nagy volt. Az Istentisztelet helyiségen kívül még egy nagy teremmel, számos kisebb teremmel és minden szükségessel ellátva, ezer tagból álló gyülekezetnek az igényeit és szükségleteit is kielégíthette volna, kivált ha hozzászámítjuk azt a földalatti részt is, amihez fogható nagyságu basement egyetlen magyar épületünk alatt sincsen.

tele volt tettvággyal, élet- és munka-kedvvel és mindezek fölött határtalan volt Istenbe vetett bizodalma. Ahonnan jött, milwaukeei egyházkunkból, ott már szembeszállott egy lehetetlennek tartott helyzettel és Isten segédelmével fényesen meg is oldotta azt. Ott is egy öreg, igazán alkalmatlan templomot vett át; abból kellett átvezetnie a gyülekezetet egy egészen más vidékre, neki megfelelő helyre, ahol igazán szépen megújithatta életét Istennek Lelke. Ott hát megtanulhatta, hogy mit kell cselekednie és hogyan kell cselekednie.

Helyes ösztönnel megérezte, hogy a templom átalakításánál még sokkal nagyobb átalakulásra van szüksége gyülekezetének, ha a reá váró roppant feladatot el akarja végezni. A régi és képtelenül elégtelen tagsági díjak helyébe az önkéntes tehervállalás és teherviselés gondolatát kellett beplántálni a lelkekbe; a csak egyedül magunkkal törődés helyébe a missziói gondol-

kozást kellett elüldetni; fel kellett karolni az ifjuság ügyét, jól tudva, hogy ez az a tér, amelyen a megújulásnak kezdődnie kell. Nagy

akadály volt, hogy éppen most az ifjuság csonka: fiaink odavannak a hartereken. De ez a nagy akadály sem féltelítette meg ezt a bátor lelkész. Jól tudta, hogy az akadályokat azért adja Isten, hogy azok alkalmul szolgáljanak nagy céljaink elérésére.

E sorok írója jól emlé-

kezik Bálint Lajos lelk. szik rá, hogy három évtizeddel ezelőtt, amikor a legrégibb egyházunkban próbált, mint új lelkész, ezeknél sokkal kisebb arányú változtatásokat behozni, hogyan jött be hozzá egyik kishitű vagy kétségbeesett előjáró a másik után a hiradással: "zug a nép!" Amikor csak egy pár poros műpálmát kivitetett a templomból meg a papszéken szükséges változtatást meg merete csináltatni, — már jöttek a panasszal: "leégett a templom!" — Később bizony az is leégett, és vele együtt sok minden megégett a régi rendből, hogy annak helyét elfoglalhassa az új rend; — mindez azonban neki most arról adott fogalmat, hogy mekkora kétségbeesés szállhatta meg a new brunswicki kételkedők lelkét, amikor Bálint Lajos lelkész hozzáfogott a lehetetlenné látszó feladathoz: templomuk teljes átalakításához, megújításához.

A probléma az volt: a régi templomba belülről egy másik templomot kellett beépíteni, hogy így kisebbé tegyék. Evégből a mennyezetet lejjebb hozták, a templom egyik végét, a karzat alatt, előcsarnokká tették, a másik végét pedig szentély számára foglalták le. Két képpünk mind ezt érthetően megmutatja. Elsőrangú szakértőkre, művészlelkű keresztényekre kellett ezt a munkát bízni, más nem oldhatta volna azt meg oly kiváló szép eredménnyel.

Mert nagyon szép eredménnyel oldották azt meg. Az új templomhelyiség egészen új stílus-

AZ IFJUSÁGI ÉNEKKAR

Bálint Lajos lelkész, Bálint Lajosné organista és Tóth Erzsike karvezető

jelent amerikai magyar református egyházaink között. Csak a magyarok között, mert amerikai egyházakban igen sok hozzá hasonló található. Azt mondhathánk, hogy az amerikai templomi stílusnak a bevonulása ez a magyar templomi életbe. Vajon nem helyesen mutat-e rá kitűnő publicistánk, Vasváry Ödön, ennek a megújulásnak a jelentőségére abban a cikkében, mit lapunk e számában is közlünk? Vajon nem azt jelenti-e csakugyan ez a külső stílusban, látható formákban is elérkezett megújulás, hogy ugyanígy kell végbemennie belső életünk megújulásának is, ha csakugyan át akarjuk menteni magunkkal hozott nagy lelki kincsünket a két nemzedék és örségváltásán?!

AZ ÉPÍTŐ-BIZOTTSÁG TAGJAI

Bálint Lajos lelkész mellett balról Daku Ferenc, jobbról Lőrincz Lajos, gondnokok; állnak: Kovács Bertalan, id. Orlicz József és Kovács István

New brunswicki testvéreink nagyszerű példát mutatnak. A bátorságra is, mert nem kis foku bátorság kellett ahoz, amit Daku Ferenc akkori meg Lőrincz Lajos mostani gondnokok tanusítottak. A mi jó magyar népünk úgy megrogzött némely szokásában vagy meggyőződésében, hogy attól ugyan ember legyen, aki el tudja téríteni. Ezek a testvérek, meg a velük működő előjáróság, és különösen az építő bizottság, melynek képét szintén bemutatjuk, követésre méltó példát nyújtottak nemcsak a bátorságról, hanem a sikeréről is. Mert ahogyan sikerült nekik a jég megtörése, a közönyösség legyőzése, az egyházi rendszer teljes átalakítása ugyanakkor, amikor a templomot is átalakították: éppen úgy fog sikerülni az a mostani eredményedűsük is, hogy még ez évben ki is fizessék az egész építkezésnek a költségét, ami pedig meghaladja a 16,000 dollárt.

Hála Istennek, hogy idáig jutottunk! Első nemzedékünk még egy emberöltőn keresztül nyögött 16,000 ezer dolláros építkezést, apránként törlesztette az adósságot és közben fizetett érte majdnem ugyanannyit kamatban. Második nemzedékünk e nagyszerű hajtása, a nembrunswicki gyülekezet és pásztorja, tavaly januárban

határozta el az átalakítás megkezdését, és az év végére be is fejezte az építkezést, — a jelen év végére pedig véglegesen ki fogja fizetni az utolsó centet is annak költségéből. Mert ezen nem lehet többé kételkedni. Amelyik gyülekezet egy év alatt ki tudott fizetni több mint 13 ezer dollárt erre az építkezésre, az ki fogja fizetni a még hátralévő fél év alatt a fennmaradt 2500 dollárt is. Nemcsak a szükségtelen kamatfizetéstől szabadul meg ezzel, hanem fényes, ragyogóan fényes példát állít mindnyájunk elébe azal, hogy mit lehet tenni ott, ahol lelkes és gyülekezet összefognak és nekimennek a lehetetlenségnek, — mert van hitük az Istenben, akinek minden lehetősége.

Le a kalappal new brunswicki testvéreink előtt, akik ezzel a csodálatos példaadással az első közé kerültek közöttünk, — és le a kalappal lelkésük előtt is, aki rendíthetetlen hitével ugy valósította meg lelke legnagyobb álmódását, hogy azzal beirta nevét amerikai magyar református életünk történetkönyvébe. Az Urnak Leleke őt használta fel, hogy általa ott mindent meguitson. Még nem végezte el az egész munkát, de már is eleget látunk belőle, hogy dicsősüke érte az Istent!

A GYERMEK ÉNEKÁR

Bálint Lajos lelkész, Bálint Lajosné orgonista és Tóth Erzsike karvezető

*

Ugy érezzük, hogy kötelességünk megemlékezni e páratlanul szép építkezéssel kapcsolatban az adakozókról is, legalább azokról, akik a nagyobb adományokat adták. A legbőkezebb adakozó volt az egyházközség Lorántffy Zsuzsánna Nőgyuleke, mely 1700 dollárt adományozott. Ebből kelt az Urasztala mögötti földsz és a padsorok közötti fűtő szőnyeg ára. Utána következett a presbiteriánus egyház Nemzeti Missziói Tanácsa a maga 1500 dolláros adományával. 320 dollárt adott a new brunswicki első presbiteriánus egyház, amelynek egyházból magyar testvéreink 40 évvel ezelőtt kiváltak. Ők fizették meg a szőcsék árát. 200 dollárt adott Tamási Lajos és családja, akik pedig a szőcsék körül lévő kerítés költségét fizették meg. Ugyanilyen összeggel Tóth Sándor és családja a Biblia-olvasó állvány körül lévő kerítés árát adományozta. A Biblia-olvasó állványra Csobor Ferenc és családja 175 dollárt adományoztak. 150 dollárral a keresztelő-menede árát ajándékozta öv. Kish Sándorné és családja. Az Úrvacsorai asztalt Orlick András, Orlick János és

NEW BRUNSWICKI TESTVÉREINKHEZ

Boldogság érzete tölt el bennünket, hogy lapunk is kivetheti részét az Önök örömeiből és elviheti annak híret az egész országban élő magyar református testvérekhez, hogy ők is együtt örven-dezhessenek a méltán örvendező gyülekezetekkel. Szívbeli köszöntésünket küldjük a testvéreknek és a munka dicső befejezéséhez Isten Lelkének segédelméért buzgó imádkozunk mi is.

Egyben szeretettel kérjük mindnyájukat, hogy álljanak be lapunk olvasóinak táborába! Ez a hónap rendkívüli alkalmat nyújt erre valamennyiőjüknök.

Orlick József adományozta, családjakkal egyetemben 300 dollár értékben. A három orgonaablakot, melynek mindegyike 150 dollárba került, az egyház Varró-Klubja, továbbá öv. Bittay Istvánné és Bagó Kálmán és családja valamint Lenke leányuk adományozták. Az orgonaasztal körüli famunkát Daku Ferenc adományozta 100 dollár értékben. Az énekbejelentő két táblát, ugyanolyan összeggel, Puskás Mihály és családja vásárolta meg. A templomi főbejárat egyik kapujára öv. Vida Józsefné adta a pénz, míg a főhajó egyik nagy lámpáját 150 dollárban Bíró Péter és családja adományozták.

Rejtuk kívül is még számosan adtak száz dollárt, igen sokan ötvenet vagy azon fölül, — és még bizonyára lesznek mások is, akik a hiányzó összeg kifizetésében ilyen tiszteletreméltó adakozást fognak tanusítani. Áldja meg őket mindnyájukat a mindenható Isten! A meguitott templom újraszenteselési ünnepélye alkalmából szép emlékfüzetet adott ki az egyház, melyben az addig tett adományokat felsorolták. Még boldogabb lesz azonban az az ünnepély, amit méltán terveznek Háláadás Napjára, amikor elégték adósevelüket és hálát adnak a kegyelmes Istennek, aki ilyen csodálatosan megsegítette őket.

REFORMÁTUSOK LAPJA

Semi-monthly Hungarian Reformed Religious Paper

Subscription rates: \$2.00 per year. Ten cents a copy.

Editor and Publisher:

ALEXANDER TÓTH, D. D.

Hungarian Secretary of the Board of National Missions of the Evangelical and Reformed Church

55 N. West End Avenue, Lancaster, Pa.

All correspondence, articles or subscriptions are to be sent to the address of the editor and publisher.

Entered as second class mail matter January 11, 1944, at the Post Office at Lancaster, Pa., under the Act of March 3, 1879; an additional entry at the Post Office of Pittsburgh, Pa. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in the Act of February 28, 1925, authorized June 4, 1938.

Bálint
Lajos, ref. lelkész
1944

4 kötetanyagot